

« Η Διαφθορά και η πάταξη της στην Κύπρο: Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον»

Εισαγωγή

- «**Μαζί τα φάγαμε**»
- «**Μπανανία**»
- Διώξεις και καταδίκες πολιτικών και πολιτειακών αρχόντων από το 2013
- « **Οι νόμοι είναι καλοί ή κακοί, αναλόγως του τρόπου εφαρμογής τους**»,
Ανατόλ Φραγκ
- “ **Οι νόμοι υπάρχουν, αλλά που είναι το χέρι που θα τους εφαρμόσει;**»”,
Δάντης

Διαφθορά: Ορισμοί

“Corruption is operationally defined as the abuse of entrusted power for private gain.”.

“Corruption shall mean engaging in or including acts that constitute improper performance of duty (or abuse of a position of authority), including acts or omission, offered or requested, or following acceptance of an advantage directly given, whether for oneself or on behalf of another.”

Κυπριακό Νομοθετικό Οπλοστάσιο κατά της Διαφθοράς

1. Ποινικός Κώδικας, ΚΕΦ. 155, άρθρα 100-105
Τροποποίηση Ν. 27(I)/2001, Επηρεασμός Αρμόδιας Αρχής κατά την εκτέλεση καθήκοντος
2. Κεφ. 161, Ο περί Προλήψεως της Διαφθοράς Νόμος , από 1960
3. Ν. 23(III)/2000, Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Διαφθορά (Κυρωτικός) Νόμος
4. Ν. 7(III)/2004, Ο περί της Σύμβασης Αστικού Δικαίου για τη Διαφθορά (Κυρωτικός) και Συμπληρωματικές Διατάξεις Νόμος
5. Ν. 22(III)/2006, Ο περί του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ποινικοποίηση της διαφθοράς (Κυρωτικός) Νόμος του 2006
6. Ν. 25(III)/2008, Ο περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (Κυρωτικός) Νόμος
7. Ν. 188(I)/2007, Ο περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες Νόμος του 2007
8. Ν. 9(I)/2006, Ο περί Αστυνομίας (Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων) Νόμος
9. Ν. 51(I)/2004, Ο περί Αθέμιτης κτήσης περιουσιακού οφέλους από αξιωματούχους και λειτουργούς του δημοσίου Νόμος

Απόδειξη υποθέσεων Διαφθοράς

Το τρίγωνο της Απάτης έχει τρεις βασικές παραμέτρους :

- Πίεση (pressure)
- Δυνατότητα τέλεσης (opportunity)
- Εκλογίκευση πράξης (rationalization)

(Fraud and Corruption, M. Krambia- Kapardi)

Για την απόδειξη υποθέσεων διαφθοράς και δωροδοκιών επιστρατεύονται τρία αποδεικτικά στοιχεία:

- γνώση,
- πρόθεση και
- σχέδιο (design), και αυτό διότι,

(Wigmore on Evidence)

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (I)

«**πράξεις διαφθοράς**» σημαίνουν τα αδικήματα που προβλέπονται

- (1) στον περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ποινικοποίηση της Διαφθοράς (Κυρωτικό) Νόμο του 2000,
- (2) τον περί του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ποινικοποίηση της Διαφθοράς (Κυρωτικό) Νόμο του 2006,
- (3) τον περί Πρόληψης της Διαφθοράς Νόμο,
- (4) τον περί Αθέμιτης Κτήσης Περιουσιακού Οφέλους από Αξιωματούχους και Λειτουργούς του Δημοσίου Νόμο του 2004,
- (5) τα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα, που εμπεριέχουν το στοιχείο του δεκασμού ή της κατάχρησης εξουσίας ή εμπιστοσύνης ή εναντίον της άσκησης νόμιμης εξουσίας, καθώς και οποιαδήποτε άλλα αδικήματα που από τη φύση τους θα συνιστούσαν πράξη διαφθοράς.

Επηρεασμός Αρμόδιας Αρχής κατά την εκτέλεση καθήκοντος

105Α.—(1) Οποιοδήποτε πρόσωπο προσπαθεί με οποιοδήποτε τρόπο να επηρεάσει οποιαδήποτε αρχή, επιτροπή, συλλογικό όργανο ή μέλος αυτών ή οποιοδήποτε δημόσιο λειτουργό κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους σε σχέση με διαδικασία πρόσληψης, διορισμού, προαγωγής, τοποθέτησης, μετάθεσης ή άσκησης πειθαρχικής εξουσίας σε κρατική υπηρεσία, υπέρ του ιδίου ή υπέρ ή κατά οποιουδήποτε άλλου προσώπου, είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες ή και στις δύο ποινές.

(2) Οποιοδήποτε μέλος αρχής, επιτροπής, συλλογικού οργάνου ή οποιοσδήποτε δημόσιος λειτουργός έχει προσεγγισθεί προς το σκοπό επηρεασμού του, όπως αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο και έχει παραλείψει να καταγγείλει το πρόσωπο που το έχει προσεγγίσει στον Αστυνομικό Διευθυντή της επαρχίας όπου διεπράχθη το αδίκημα εντός τριών ημερών από τη διάπραξη του, είναι ένοχος αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις δύο χιλιάδες λίρες ή και στις δύο αυτές ποινές.

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (II)

«πράξεις εν δυνάμει διαφθοράς» σημαίνει

άλλες καταχρηστικές ή αθέμιτες συμπεριφορές, ενέργειες, παραλείψεις ή πρακτικές, οι οποίες παραβιάζουν ή δυνατόν να παραβιάσουν το δημόσιο συμφέρον, περιλαμβανομένης της κατάχρησης εξουσίας, της μεγάλης κλίμακας κακοδιαχείρισης, της ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων και της παράβασης οποιασδήποτε νομικής υποχρέωσης και ο όρος περιλαμβάνει τη συγκάλυψη όλων ή οποιουδήποτε από τα ανωτέρω.

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (III)

Η Αρχή, αποτελείται από 3 πρόσωπα, με μόνο τον Πρόεδρο να έχει πλήρη απασχόληση για αυτά τα καθήκοντα, έχει ένα απίστευτα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων, τα οποία καθορίζονται στο άρθρο 5.

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (IV)

Άρθρο 5 (η) Νομοσχεδίου

«Συλλέγει, καταγράφει, επεξεργάζεται, αξιολογεί, αξιοποιεί και διερευνά πληροφορίες και στοιχεία, που αφορούν τη διάπραξη αδικημάτων διαφθοράς και απάτης στο δημόσιο, στον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.»

Άρθρο 5(6) Νομοσχεδίου

«Η Αρχή δύναται να αναθέτει κατά περίπτωση την εκτέλεση συγκεκριμένης εργασίας σε πρόσωπα εγνωσμένης ειδικής πείρας και κατάρτισης που να είναι ικανά να συνδράμουν την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.»

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (V)

Άρθρο 5 (1) (θ) Νομοσχεδίου: η Αρχή

«Έχει εξουσία απρόσκοπτης πρόσβασης σε πληροφορίες, έγγραφα, βιβλία, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και αρχεία, όλων των τμημάτων / διευθύνσεων, αρχών και υπηρεσιών του δημοσίου τομέα ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή του ιδιωτικού τομέα για θέματα που αφορούν τη διάπραξη αδικήματος διαφθοράς και απάτης, και κάθε πρόσωπο από το οποίο ζητείται να παραχωρηθούν, υποχρεούνται να παράσχει την αιτούμενη πρόσβαση ή τις ζητηθείσες πληροφορίες.»

Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» (VI)

στους ορισμούς προβλέπεται τι σημαίνει δημόσιος τομέας, ευρύτερος δημόσιος τομέας αλλά και τι σημαίνει «ιδιωτικός τομέας» σημαίνει κάθε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή οργανισμό ιδιωτικού δικαίου.

Φυσικά πρόσωπα;

Αποτελεσματικός περιορισμός Διαφθοράς

1. Δημιουργία ανεξάρτητης αρχής κατά της διαφθοράς με δικούς της πόρους, δικούς της ανακριτές και με ένα συμπαγές και αποτελεσματικό νομοθετικό καθεστώς λειτουργίας και εξουσιών.
2. Επιτέλους, ψήφιση του εφαρμοστικού νόμου για τις παρακολουθήσεις του περιεχομένου των επικοινωνιών, με ταυτόχρονο καθορισμό ασφαλιστικών δικλείδων για τα πρόσωπα που θα προβαίνουν σε τέτοιες πράξεις παραβίασης της ιδιωτικής ζωής των πολιτών. Σε αυτής της φύσης των αδικημάτων και στα πλαίσια της μικρής Κύπρου, η μόνη αποτελεσματική ανακριτική πράξη είναι αυτή της παρακολούθησης όπου αυτό βέβαια δικαιολογείται και στη βάση διατάγματος αρμοδίου Δικαστηρίου.
3. Διεύρυνση της προστασίας που προβλέπεται στο σχετικό νόμο για την προστασία μαρτύρων 95(I)/2001 και στους ανώνυμους πληροφοριοδότες ή και ψήφιση νόμου αντίστοιχου του Weasel Blower , ο οποίος εφαρμόζεται σε άλλες χώρες του κοινοδικαίου.

Τελικές παρατηρήσεις

- Το Νομοσχέδιο « ο Περί σύστασης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά τη Διαφθορά Νόμος του 2017» αποτελεί μια πολύ καλή αρχή.
- Η Αρχή πρέπει να αποκτήσει αποτελεσματικά μέσα για να επιτύχει πραγματικά τους σκοπούς της.
- Η σημερινή κρίση αποτελεί κύρια αποτέλεσμα και της διαφθοράς. Απότοκο της κομματικής και πελατειακής σχέσης, όπου η κομματική ταυτότητα ή η φιλική και συγγενική σχέση αποτελεί κριτήριο διορισμού και προώθησης σε θέσεις.

Εν κατακλείδι

Αν οι ηγέτες και θεσμοί δεν καθορίσουν το ορθό μέτρο διαφάνειας και προβάλουν, με τις πράξεις και όχι με λόγια, ως πρώτιστο στόχο τους, την πάταξη της διαφθοράς, οι πολίτες θα συνεχίσουν να είναι καχύποπτοι και η εμπιστοσύνη στους θεσμούς θα παραμείνει στο ναδίρ, γεγονός που πλήττει και την κοινωνική συνοχή.

Ηλίας Α. Στεφάνου, Δικηγόρος